

โรคอีสุกอีใส

อ.พญ.เลลानी ไพฑูรย์พงษ์
สาขาวิชาโรคติดเชื้อ ภาควิชาอายุรศาสตร์
คณะแพทยศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
สมาคมโรคติดเชื้อแห่งประเทศไทย

โรคอีสุกอีใสเป็นโรคติดเชื้อที่มาด้วยอาการไข้ออกผื่น ในประเทศไทยพบมากช่วงเดือนมกราคมถึงเมษายน เกิดจากการติดเชื้อไวรัสวาริเซลล่า (varicella zoster virus) พบมากในเด็ก แต่พบในผู้ใหญ่ได้ อาการในเด็กมักไม่รุนแรง อาการในผู้ใหญ่รุนแรงกว่า โดยเฉพาะผู้ที่มีภูมิคุ้มกันต่ำ อาจมีภาวะแทรกซ้อนรุนแรงถึงขั้นเสียชีวิต แต่โรคนี้อาจป้องกันได้ด้วยวัคซีน

การติดต่อ

ติดต่อโดยการหายใจเอาฝอยละอองจากทางเดินหายใจของผู้ป่วยเข้าไป หรืออาจเกิดจากการสัมผัสโดยตรงกับตุ่มน้ำที่ผิวหนังของผู้ป่วยที่อยู่ในระยะแพร่เชื้อ ระยะที่ผู้ป่วยอาจแพร่เชื้อได้ คือ 1-2 วันก่อนผื่นขึ้นจนกระทั่งผื่นตกสะเก็ดหมด

อาการ

หลังจากรับเชื้อเข้าสู่ร่างกาย ผู้ป่วยจะมีอาการภายใน 10-21 วัน เริ่มจากมีไข้ต่ำๆ ปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ และมีผื่นเริ่มจากลำตัว ใบหน้าและลามไปแขนขา ผื่นจะขึ้นบริเวณลำตัวมากกว่าแขน ขา อาจพบตุ่มขึ้นในช่องปากและเยื่อต่างๆ ได้ ผื่นตอนแรกเป็นผื่นแดง มักมีอาการคัน ต่อมาจะกลายเป็นตุ่มน้ำอย่างรวดเร็ว และตกสะเก็ด ในที่สุดสะเก็ดจะหลุดหายไปในเวลา 5-20 วัน

อาจพบภาวะแทรกซ้อน เช่น การติดเชื้อแบคทีเรียที่ผิวหนัง หรือติดเชื้อแบคทีเรียในกระแสเลือด ปอดอักเสบ และภาวะแทรกซ้อนทางสมองได้

ผู้ป่วยที่มีความเสี่ยงที่จะมีอาการรุนแรง ได้แก่ หญิงมีครรภ์ ทารกแรกเกิด ผู้มีภูมิคุ้มกันต่ำ เช่น ผู้ป่วยเอดส์ ผู้ป่วยโรคมะเร็งเม็ดเลือดขาว ผู้ป่วยปลูกถ่ายไขกระดูก ผู้ปลูกถ่ายอวัยวะ และผู้รับประดานยากดภูมิคุ้มกันต่างๆ

หญิงมีครรภ์ที่เป็นโรคนี้ในช่วง 20 สัปดาห์แรกของการตั้งครรภ์อาจทำให้เด็กในครรภ์พิการแต่กำเนิดได้แต่พบไม่บ่อย (น้อยกว่าร้อยละ 2) หากเป็นช่วงที่ครรภ์มารดาอาจมีอาการรุนแรง และมี

ภาวะแทรกซ้อน เช่น ปอดอักเสบร่วมด้วย และหากมารดาเป็นโรคในช่วงใกล้คลอด (5 วันก่อนคลอดจนถึง 2 วันหลังคลอด) ทารกแรกเกิดอาจรับเชื้ออีสุกอีใสและมีอาการรุนแรงถึงขั้นเสียชีวิตได้

เมื่อผู้ป่วยหายจากโรคอีสุกอีใสแล้ว เชื้อไวรัสจะไปหลบซ่อนอยู่ที่ปมประสาท และทำให้เกิดโรคงูสวัดได้เมื่อภูมิคุ้มกันของร่างกายลดลง

การรักษา

โรคนี้อาจหายเองได้ การรักษาด้วยยาต้านไวรัสอาจทำให้ระยะการเป็นโรคสั้นลง หากผู้ป่วยได้รับภายใน 24 ชั่วโมงหลังผื่นขึ้น ผู้ป่วยไม่จำเป็นต้องได้รับยาต้านไวรัสทุกราย พิจารณาให้ในรายที่มีความเสี่ยงจะเกิดภาวะแทรกซ้อนรุนแรง

ถ้ามีไข้สูง ใช้ผ้าเช็ดตัวลดไข้ อาจให้ยาลดไข้กลุ่มพาราเซตามอล ไม่ควรใช้ยากลุ่มแอสไพริน เพราะอาจเพิ่มความเสี่ยงต่อการเกิดโรคไรย์ (Reye's syndrome) ซึ่งเป็นภาวะที่เกิดความผิดปกติทางสมองและตับอย่างรุนแรง

อาจให้ยาทา เช่น คลาไมน์เมื่อบรรเทาอาการคัน หรือยารับประทานกลุ่มแอนตี้ฮิสตามีน อย่าให้ผู้ป่วยเกา เพราะอาจเป็นแผลเป็นติดเชื้อแบคทีเรียแทรกซ้อนได้ ควรตัดเล็บให้สั้น

การป้องกันการแพร่กระจายโรค

ผู้เป็นโรคอีสุกอีใสควรแยกตัวจากผู้อื่น เด็กที่เป็นโรคอีสุกอีใสควรหยุดเรียน ผู้ใหญ่ควรหยุดงานจนผื่นตกสะเก็ดหมด ไม่ควรใกล้ชิดกับผู้อื่น โดยเฉพาะ หญิงมีครรภ์ ทารก และผู้ที่มีภูมิคุ้มกันต่ำ

วัคซีนสำหรับป้องกันโรค

โรคอีสุกอีใสมีวัคซีนสำหรับป้องกันโรค วัคซีนเป็นชนิดเชื้อเป็นฉีดเข้าที่ชั้นไขมันใต้ผิวหนัง ในผู้ใหญ่และเด็กอายุเกิน 12 ปี ต้องฉีดวัคซีน 2 เข็ม ห่างกันอย่างน้อย 4-8 สัปดาห์ เนื่องจากวัคซีนเป็นชนิดเชื้อเป็น จึงมีข้อห้ามในผู้ที่มีภูมิคุ้มกันต่ำ เช่น ผู้ที่รับประทานยากดภูมิคุ้มกัน ผู้ป่วยโรคเอดส์ที่ยังไม่ได้รักษา และหญิงมีครรภ์

ในเด็กที่ไม่มีข้อบ่งห้าม สามารถฉีดได้ตั้งแต่อายุ 12-15 เดือน ขึ้นไป และฉีดกระตุ้นอีกครั้งที่อายุ 4-6 ปี หรืออาจฉีด 2 เข็มห่างกันอย่างน้อย 3 เดือน ซึ่งภูมิคุ้มกันจะขึ้นดีกว่าการฉีด 1 เข็ม

เมื่อฉีดวัคซีนครบ 2 เข็มพบว่าร้อยละ 99 ของผู้รับวัคซีนจะเกิดภูมิคุ้มกันต่อโรค ผู้ที่ได้รับวัคซีนส่วนหนึ่งยังอาจเกิดโรคอีสุกอีใสได้ แต่อาการจะไม่รุนแรง เช่นอาจไม่มีไข้ หรือจำนวนผื่นน้อยกว่า กลุ่มที่ไม่เคยได้รับวัคซีน